

27-06-2017

Folkekirken medlemstal

- et strategisk perspektiv?

Folkekirken medlemstal

Folkekirkens medlemstal

- et strategisk perspektiv?

Erling Andersen

Juni 2017

Indhold

Undersøgelsens indhold og opbygning	3
"Den nedadgående kurve"	3
Et par perspektiver på medlemsnedgangen	4
<i>Sammenligning med udlandet</i>	4
<i>Voksende antal ikke-etniske danskere</i>	4
<i>Medlemsprocent eller medlemstal</i>	5
<i>Folkekirkens manglende del i befolkningstilvækst</i>	5
<i>Et tab på 92 sogne</i>	6
Undersøgelsens data	6
Organisationer forholder sig med nøgletal til strategi	7
Folkekirken – en skrøbelig social konstruktion	8
Hvad ligger i kortene?	8
Fra folkekirke til medlemskirke	9
Folkekirken må støtte sig til materielle ressourcer	10
Tal og fortolkning	11
Udviklingen i stifterne	13
To stifter med medlemstilvækst	13
Udviklingen i provstierne	15
Provstiernes størrelse – befolkning	15
Udviklingen i provstierne i de enkelte stifter	16
Udvikling i befolknings- og medlemstal	17
Udvikling i befolknings- og medlemsprocenten	17
Fald i medlemsprocent	19
Befolknings- og medlemstal set i forhold til provstiernes størrelse	21
Befolkningstilvækst	22
Konklusion	24
Litteratur	25

Undersøgelsens indhold og opbygning

”Den nedadgående kurve”

”Hvornår beslutter vi os i folkekirken til at vende den nedadgående kurve – i stedet for blot at affinde os med den?”

Sådan spurgte daværende biskop Niels Henrik Arendt i en artikel i Dansk Kirketidende tilbage i 2011. (Arendt, 2011) Med ”den nedadgående kurve” mente han det dalende medlemstal.

Hvem han mente med ”vi” står derimod hen i det uvisse. Muligvis har ”nogen” besluttet sig for at gøre noget ved det. Det kan i så fald ikke aflæses på kurverne, om indsatsen har hjulpet. Siden 2011 er kurven fortsat nedad, som det efterhånden har været tilfældet i omkring tre årtier.

”Folkekirkens medlemsandel af befolkningen faldt i 2016 med knapt én procent fra ca. 76,9 til ca. 75,9.”

Sådan kunne man læse på Kirkeministeriets hjemmeside i feb. 2017,¹ hvor nye tal blev præsenteret helt objektivt:

”Den faldende medlemsandel skyldes flere forhold – de vigtigste er, at mennesker med andet trosforhold fylder mere i befolkningen, dåbsandelen blandt de nyfødte falder, og udmeldelser var der flere af.”

Det var først og fremmest i landets største byer, udmeldelserne slog kraftigst igennem i 2016. I Københavns Stift var der 6.368, der meldte sig ud, hvilket er tre gange så mange som i 2015. Aldersmæssigt var aldersgruppen 25-29 år dem, der hyppigst meldte sig ud. Næst flest udmeldelser var der i hhv. Aarhus og Helsingør stifter. I de øvrige mere tyndt befolkede områder af landet er udmeldelser et sjældnere fænomen.

”Antallet af døbte steg i 2016. I alt blev der i 2016 døbt 42.026, hvor det tilsvarende tal i 2015 var 40.075. Tallet inkluderer både barne- og voksendøbte, og det er ikke højt nok til at afbøde, at dåbsprocenten for børn i alderen 0-1 år fortsat er faldende. Dåbsprocenten for 2015 faldt fra 62,6 til nu ca. 61,6. Faldet på ca. en procent er knapt så stort som i de foregående år.”²

Der er umiddelbart ingen tegn på, at nedgangen i medlemstallet er på vej til at ophøre, eller at dåbsprocenten er på vej til at stige.

Figur 1 neden for illustrerer befolknings-, medlems- og ikke-medlemsudvikling i folkekirken i perioden 2007 til 2017.

I 2007 var tallet for ikke-medlemmer 945.871. Antallet af ikke-medlemmer er over en 10-årig periode steget med 441.380 til 1.387.251 i 2017, en stigning på 46,7 %.

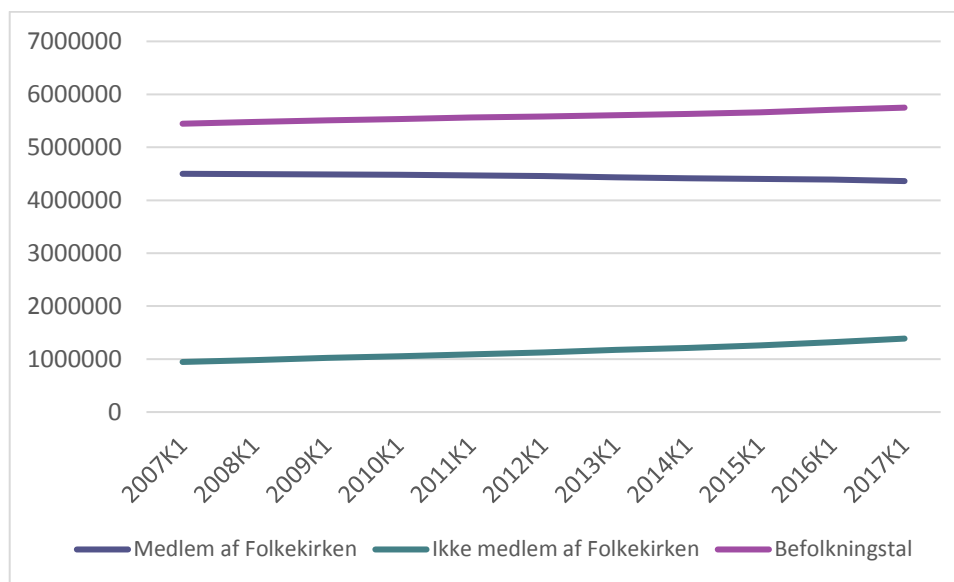
I 2007 var det samlede befolkningstal 5.445.214. I 2017 var det steget med 303.555 til 5.748.769, en stigning på 5,6 %.

¹ www.km.dk 24.02.2017

² www.km.dk 24.02.2017

Medlemstallet var i 2007 4.499.343. I 2017 var det faldet med 137.825 til 4.361.518, et fald på 3,1 %.

Det karakteristiske ved figuren neden for er ikke blot, at den grønne kurve, antallet af ikke-medlemmer, stiger, men også at afstanden mellem den lilla og den blå kurve, befolkningstal og medlemstal, bliver stadig større. Befolkningstallet stiger, mens medlemstallet falder.

Figur 1

Et par perspektiver på medlemsnedgangen

Selvom gabet mellem befolkningstallet og medlemstallet bliver større og større, og medlemsprocenten i takt hermed har været jævnt og konstant nedadgående, så er det reelle tab af medlemmer siden 2007 på 137.825 måske ikke så voldsomt.

Det kommer naturligvis an på perspektivet. Lad os se på nogle af dem.

Sammenligning med udlandet

Et perspektiv, der ofte bringes frem, er sammenligning med udlandet. I den sammenligning er en medlemsprocent på 75,9 bestemt ikke skræmmende. Tværtimod. I Tyskland og Sverige er man misundelige. Men hvad kan Den danske Folkekirke reelt bruge den sammenligning eller misundelse til?

Voksende antal ikke-etniske danskere

Et andet perspektiv, der ofte lyder, er en påstand om, at det er et voksende antal af ikke-etniske danskere, der er skyld i folkekirkens medlemstab. Det var også hovedbudskabet i en artikel i Kristeligt Dagblad den 3. marts 2017. Peter Luchau argumenterede for, at medlemsprocenten ikke siger "en pind om folkekirken", men i stedet er "udtryk for øget indvandring til Danmark".

I samme artikel konkluderer Henrik Reintoft Christensen samstemmende, at "personer med dansk oprindelse er relativt trofaste over for kirken". Han mener, at man dermed kan føje

kirkens rolle ind i diskussionen om danskhed, om "medlemstallet udtrykker en særlig danskhedsproduktion".

Når argumentet med flygtningesituation, antallet af indvandrere og danskere med anden etnisk baggrund føres i marken som en begrundelse for, at tallene går nedad, så sidder man tilbage med fornemmelsen af, at der ligger den implicite forståelse, at "de" ikke kan forventes at skulle være en del af Den danske Folkekirke, heller ikke de mange migranter og flygtninge, som er kristne. Det er, som om folkekirken ikke rigtig kan håndtere rummeligheden, når det kommer der til. (Mortensen, 2017)

Det er et ret interessant perspektiv, fordi det viser, hvor vanskeligt folkekirken har ved at omstille sig til at være en kirke, som, hvis den stadig vil kalde sig folkets kirke, skal gøre noget aktivt for at holde på sine meget forskelligartede medlemmer endsige skaffe nye. For 3-4 årtier siden var det overhovedet ikke et tema. Dengang kom medlemmerne helt af sig selv. Den tid er passé.

Medlemsprocent eller medlemstal

Et tredje perspektiv er forholdet mellem medlemsprocent og medlemstal. Medlemsprocenten er i perioden 2007-2017 faldet med gennemsnitligt 0,7 % om året og med stigende tendens. Folkekirkens medlemstal derimod er blot faldet med gennemsnitligt 0,3 % om året, dog noget højere i perioderne 2012-13 og 2016-17. Se Tabel 1.

	2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Medlemsprocent	82,6 %	82,1 %	81,5 %	80,9 %	80,4 %	79,8 %	79,1 %	78,4 %	77,8 %	76,9 %	75,9 %
Fald i medlemsprocent		0,5 %	0,6 %	0,6 %	0,5 %	0,6 %	0,7 %	0,7 %	0,6 %	0,9 %	1,0 %
Fald i medlemstal i %		-0,1 %	-0,1 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,3 %	-0,5 %	-0,4 %	-0,3 %	-0,3 %	-0,6 %

Tabel 1

Hvis faldet fortsætter med samme gennemsnitlige hast de næste 8 år, hvilket svarer til to menighedsrådsperioder, så vil der i 2025 være ca. 135.000 færre medlemmer af folkekirken. Det lyder ikke umiddelbart faretruende. Spørgsmålet er naturligvis blot, om en sådan fremskrivning overhovedet har nogen validitet. Måske vil kurven knække i nedadgående retning på et tidspunkt, som nogen har spået.³

Folkekirkens manglende del i befolkningstilvækst

Et fjerde perspektiv er den numeriske afstand mellem antal indbyggere og antal medlemmer af folkekirken. Nedgangen i medlemstallet har stået på i længere tid end blot de sidste 10 år.

³ I Kristeligt Dagblad 25.02.2017 vurderer "eksperter", at de nye udmeldelsestal kan "være et varsel om sorte tider for folkekirken".

Siden 1990 er antallet af indbyggere i Danmark vokset med ca. 570.000. Folkekirken som helhed har imidlertid ikke mærket noget som helst til denne vækst. Havde folkekirken fået 75 % - svarende til medlemsprocenten i 2017 - af væksten, så ville der have været mere end 400.000 medlemmer mere i 2017 end i 1990. Hvis folkekirken blot havde fået del i 10 eller 20 % af væksten, ville det også have set noget anderledes ud. Det er blot ikke tilfældet. Siden 1990 har folkekirken tværtimod mistet ca. 200.000 medlemmer.

Et tab på 92 sogne

Et femte og sidste perspektiv. Pr. jan. 2017 var der 2.169 sogne i Danmark.⁴ Med 4.361.518 medlemmer har hvert sogn dermed 2.023 medlemmer i gennemsnit. Medlemstabet siden 1990 svarer således til et tab på omkring 92 sogne.

I 2016 mistede folkekirken ca. 26.000 medlemmer - hvilket svarer til et tab på 13 sogne.

Undersøgelsens data

Der er naturligvis forskelle i billedet alt afhængig af, hvor man retter blikket hen i landet. Med denne undersøgelse har jeg søgt at danne et overblik over, hvordan det statistiske landkort ser ud.

Jeg har kortlagt udviklingen i befolknings- og medlemstal i landets 10 stifter og 103 provstier.⁵ Undersøgelsesperioden er 2007-2017, altså en periode på 10 år.

Jeg har hentet tallene i Danmarks statistik, velvidende at folkekirkelige aktører ofte sætter spørgsmålstejn ved de kvantitative informationer, som Danmarks statistik har om folkekirken. Jeg sætter dog min lid til Danmarks centrale statistikkontor, og jeg formoder, at det samlede statistiske billede er troværdigt og giver et solidt fingerpeg om, i hvilken retning det går.

De tal, jeg beskæftiger mig med, er tal for befolkningsudviklingen i de 10 stifter og 103 provstier og tal for udviklingen i folkekirken medlemstal, ligeledes i de 10 stifter og 103 provstier. Det drejer sig om såvel de absolutte tal som procentberegninger baseret på disse. Formålet har været enkelt. I første omgang handler det om en række spørgsmål, det kunne være interessant at få et svar på, som fx:

- Hvor i landet sker der medlemsfremgang?

⁴ Iflg. Kirkeministeriets hjemmeside 25.02.2017 var der 2.169 sogne. Af mail fra Simon Ankjær Andersen, Kirkeministeriet, fremgår det, at der pr. 25. april 2017 var 2.161 sogne. I undersøgelsen regnes imidlertid med tallet fra hjemmesiden, altså 2.169.

⁵ Der har ikke været 103 provstier i hele undersøgelsesperioden fra 2007-2017. Der er sket flere ændringer. Til og med 2011 opgiver Statistikbanken tal for hhv. Vor Frue provsti og Vesterbro provsti i Københavns stift. Fra 2012 optræder de to provstier som ét provsti, Vor Frue-Vesterbro Provsti. I undersøgelsen optræder kun Vor Frue-Vesterbro Provsti, idet tallene for de to provstier er lagt sammen i perioden 2007 til 2011.

Det samme gælder Holmens Provsti og Østerbro provsti i Københavns stift. I 2012 blev de to provstier slået sammen til Holmens og Østerbro Provsti. Tilsvarende gælder for Langelands og Ærø provstier, Fyn stift, som fra 2012 optræder som Langeland-Ærø provsti.

Statistikbanken angiver Skælskør provsti og Slagelse provsti, Roskilde stift, hver for sig. Men rent faktisk blev de to slået sammen til Slagelse-Skælskør provsti i jan. 2016. I undersøgelsen optræder kun Slagelse-Skælskør provsti, idet tallene for de to provstier er lagt sammen i perioden 2007 til 2016.

I undersøgelsen opereres således med 103 provstier for hele perioden, velvidende det ikke har været tilfældet.

- Hvordan er sammenhængen rundt omkring i landet mellem befolkningsudvikling og medlemstal?
- I hvilke stifter og provstier findes størst medlemsfremgang eller -tilbagegang?
- I hvilke stifter og provstier er medlemsprocenten størst – og mindst?
- I hvilke stifter og provstier findes den største procentvise medlemstilbagegang?

Nu er tal som bekendt kun tal, og de kan tolkes på mange måder, så ovennævnte spørgsmål er blot indgangen til de egentlige spørgsmål, som kan lyde:

- Hvad kan folkekirken bruge disse tal til?
- Hvilke overvejelser kan disse tal give anledning til i stifter og provstier?
- Har nedgangen i medlemstallet betydning for, hvordan der i folkekirken tænkes om fremtiden?

Organisationer forholder sig med nøgletal til strategi

Kvantitative data – nøgletal – får normalt en betydning for den måde, en organisation tænker strategisk på. Det er også Thomas Reinholdt Christensens pointe, når han spørger efter mere præcise tal om antallet af medlemmer og dåb. Hvis vi ikke har sådanne tal, ”så fægter vi i blinde og kan ikke foretage de strategiske overvejelser, der er nødvendige”. (Christensen, 2017)

I sin mest enkle form drejer strategisk ledelse sig om at reagere ved at tage pejling af de væsentligste træk i samtiden, som peger ind i fremtiden. (Klausen, Strategisk ledelse i det offentlige, 2014, s. 67) Udviklingen i forholdet mellem befolkningstal og medlemstal må være et sådan væsentligt træk ved samtiden, som peger ind i folkekirken fremtid.

Enhver organisation har et sæt af antagelser om, hvad den er til for, hvad dens mål er, hvordan den definerer resultater, hvem dens brugere eller kunder er, hvad brugerne eller kunderne værdsætter og betaler for. Strategi omsætter denne forretningsteori til handling. I sin klassiske form opfattes strategi som en plan eller som en proces, der har en plan som sit omdrejningspunkt. (Melander, 2014, s. 237) Strategiens formål er at gøre organisationen i stand til at nå dens mål i et uforudsigeligt miljø eller omverden. Strategien tillader organisationen, skriver P. Drucker, at være målrettet opportunistisk. (Drucker, 2011, s. 36)

Strategi kan også formuleres som de handlinger og overvejelser, hvorved væsentlige problemstillinger mellem dens ressourcer i dens omgivelser og dens intention håndteres. (Stegeager & Laursen, 2011, s. 186) Det handler altså om, hvordan organisationen tilpasser sig til omgivelsernes reaktion på det, organisationen ønsker at opnå.

Her er medlemstal en vigtig indikator på omgivelsernes reaktion. En virksomheds nøgletal siger noget om, hvordan den korresponderer med sin omverden. Det er ikke, som Kurt Klaudi Klausen skriver et sted, raketvidenskab at opdage en vigtig efterspørgsel efter det, som organisationen tilbyder. (Klausen, Strategisk ledelse i det offentlige, 2014, s. 108)

Tal og statistik, demografisk udvikling og udvikling i efterspørgsel er almindelige kvantitative parametre, det er vigtigt at tage højde for, hvis en organisation ønsker at tænke sig ind i fremtiden.

Folkekirken - en skrøbelig social konstruktion

Men skal folkekirken i det hele taget tænke sig ind i fremtiden? Skal folkekirken ikke blot holde sig til sin mission og "forkynde Kristus som hele verdens frelser" (Kirkeministeriet, Betænkning 1477: Opgaver i sogn, provsti og stift, 2006, s. 12) og i øvrigt ikke bekymre sig om forkyndelsens effekt og da slet ikke om sin egen fremtid eller overlevelse?

Folkekirken er jo ikke indskrevet i skabelsesordenen. Folkekirken er blot den måde, vi har valgt at organisere luthersk kristendom på i Danmark. Folkekirken er altså en organisation. Det kan faktisk være en trøst at se sådan på det, at folkekirken er en organisation, for organisationer er midlertidige, skrøbelige og forgængelige. Ingen organisationer lever evigt. (Klausen, Strategisk ledelse i det offentlige, 2014, s. 314) Den regel vil folkekirken næppe bryde. Og det behøver bestemt ikke være en katastrofe.

Uanset hvordan folkekirkens medlemstal udvikler sig, skal kristendommen i Danmark såmænd nok overleve i en eller anden form. Og den helt særlige form for kristendom, som folkekirken hylder, luthersk kristendom, skal nok også klare sig på den ene eller anden måde. Men folkekirken, som vi kender den i dag, som en organisatorisk ramme for luthersk kristendom i Danmark, vil nok ikke kunne holde på formerne i mange årtier fremover, såfremt medlemsudviklingen fortsætter i en nedadgående kurve.

I modsætning til kristendommen som sådan – og også i modsætning til luthersk kristendom som en særlig niche-udgave af kristendommen – er den danske folkekirke nemlig afhængig af, at den har medlemmer. Et større medlemstab kan næppe forventes at blive opvejet af, at folkekirken ifølge grundloven understøttes af staten.

Kampen om medlemmerne er således ikke en kamp om kristendommens eller luthersk kristendoms overlevelse. Kampen om medlemmer er en kamp om folkekirkens fremtid og på sigt også dens overlevelse, eller måske snarere en kamp om, i hvilken form folkekirken skal overleve. Folkekirken er som enhver anden organisation en social konstruktion, det kræver energi at opretholde. (Borum, 2013, s. 132 f.)

Nogle røster siger, at det kan knibe med at bruge ordet folkekirke, hvis medlemsprocenten kommer under 50, hvad den allerede er nu i et par provstier. Og hvad gør man så?

Spørgsmålet er naturligvis, om "vi" ønsker at tage den kamp, eller, som en biskop foreslog, blot som orkesteret på Titanic spille videre, mens skibet synker. (Kristeligt Dagblad 22. marts 2014)

Som sagt vil nogen sige, at folkekirken ikke skal bekymre sig om den kamp. Bag N.H. Arendts spørgsmål lå den modsatte præmis, at "vi" både kan og skal gøre noget for at vende den nedadgående kurve, altså tage kampen op. Hans spørgsmål var blot, hvornår der ville blive taget en beslutning om at gøre det, hvem der kan tage en sådan beslutning, og hvad en sådan beslutning kan indeholde.

Hvad ligger i kortene?

De stifter og provstier, hvor befolkningstilvæksten er betydelig, og hvor folkekirke-medlemstallet lukrerer på denne tilvækst, kan selvfølgelig med en vis sindsro se den allernærmeste fremtid i øjnene.

De stifter og provstier, hvor der er befolkningstilvækst, men hvor folkekirken ikke får del i væksten, men tværtimod mister medlemmer, vil derimod blive udfordrede om ikke andet så på økonomien.

I endnu højere grad gælder det de provstier, hvor medlemstallet svinder sammen med eller måske endda hurtigere end befolkningstallet. Hvad gør man så? Ja, man må vel tænke strategisk, tage fremtiden alvorligt og forsøge at foregribe og forme den, "tage skæbnen - det, der ligger i kortene, eller rettere det, der ligger i den strategiske situation og peger fremad - i egen hånd." (Klausen, Strategisk ledelse i det offentlige, 2014, s. 13)

Tal kan sige noget om, hvad der ligger i kortene.

Men "tal er ikke alt."

Og "Folkekirken er ikke sat i verden for at tjene penge."

Ligesom "der er meget mere at sige om folkekirken end medlemstal," og "der er meget mere at sige om folkekirken end økonomi."

Det er alt sammen så sandt, som det er sagt. Og det er sagt mange gange. Albert Einstein er efter sigende ophavsmanden til følgende: "Det er ikke alt, der kan tælles, som tæller - og det er ikke alt, der tæller, som kan tælles." (Andersen & Tanggaard, 2016, s. 57)

Det vigtigste, der er at sige om folkekirken, handler rigtignok ikke om tal og penge. Det er der næppe nogen, der vil hævde. Men modsat gælder det nu engang, at hvis man ikke tager medlemstal og dermed økonomi alvorligt, så vil der blive mindre og mindre at sige om folkekirken overhovedet. Og så kan det ende med, at folkekirkens tale om det vigtigste - det, der virkelig tæller - helt forstummer.

Fra folkekirke til medlemskirke

Offentlige organisationer er ikke på markedet, hvor der er konkurrence om kunderne, på samme måde som private organisationer. Offentlige organisationer er noget mere komplekse end som så. De kan ikke alene måles på økonomisk overskud eller antallet af produkter på hylderne.

Konkurrenceaspektet betyder, at den private virksomhed hele tiden må forbedre sine produkter og samtidig være konkurrencedygtig på prisen. "Det udmønter sig i et kontinuerligt pres på produktionsprocesser, kvalitetsstandarder, funktionalitet og markedstilpasning." (Busch, Johnsen, Vanebo, & Wisbech, 2013, s. 24)

Det forholder sig noget anderledes med offentlige organisationer. I modsætning til private organisationer er offentlige organisationer kun i ringe grad afhængige af markedet.

Men hvad er folkekirken? Privat eller offentlig organisation?

På nogle punkter er folkekirken absolut en offentlig organisation. Den er gennemreguleret af love, dens højeste myndighed er folketinget, og forvaltningen, herunder også økonomiforvaltningen, foregår på samme præmisser som offentlig forvaltning i øvrigt. Men folkekirken er samtidig en medlemskirke, som man kan melde sig ind i (hvis man er døbt) eller ud af nogenlunde efter behag. På den måde adskiller folkekirken sig fra en række andre offentlige organisationer og minder mere om en forening. Det fandt tidligere

departementschef i Kirkeministeriet dog ikke belæg for, idet han pegede på, at lovgivningen om folkekirken ikke indeholder elementer af foreningsret. (Espersen, Kirkeret. Almindelig del, 1993, s. 58) (Espersen, Kirkeret i grundtræk, 2000, s. 23) Hertil kan man indvende, at muligheden for ind- og udmeldelse har et juridisk grundlag, der vel minder om foreningsrettigheder.

Skulle Espersen alligevel have ret, så kan man ikke desto mindre konstatere, at Folkekirkens medlemmer i større udstrækning end tidligere agerer, som om de var medlemmer af en forening. De retter blikket derhen, hvor deres behov, når det angår tro, bliver bedst belønnet. De vurderer kvaliteten og bringer dermed folkekirken fra at være en kirke på traditionssamfundet præmisser til at være en kirke på markedets betingelser. Eller sagt anderledes: Med det vigende medlemstal bevæger folkekirken sig fra at være folkekirke til at være en medlemskirke. De udfordringer, som folkekirken har i kraft af denne bevægelse, ligner mange foreningers udfordringer: Idrætsforeninger, brugsforeninger, frivillige foreninger etc. De må alle sammen kæmpe for at holde på og skaffe medlemmer.

At folk melder sig ud eller holder op med at gå i kirke eller ikke længere får foretaget kirkelige handlinger, herunder lader deres børn døbe, er en måde, som borgerne giver sig til kende på som brugere eller medlemmer. Albert Hirschman kalder det for *exit*. (Andersen & Lindhardt, 2010, s. 133) Folkekirken har hidtil iagttaget sig selv som et selvfølgeligt element i folkets identitet, og folkekirkelig tilknytning har været en selvfølgelighed i størstedelen af den danske befolkning. Men i de senere årtier har borgerne vendt ryggen til selvfølgeligheden og mere ageret som brugere og optrådt som medlemmer.

Skal, vil og kan folkekirken gøre en indsats for at holde på eller skaffe medlemmer?

Folkekirken må støtte sig til materielle ressourcer

Ønsker folkekirken at sikre sin egen videreførelse, må den støtte sig til forskellige former for materielle ressourcer. I den forstand er folkekirken en virksomhed med en økonomisk dimension og med en bestemt organisatorisk ramme for ledelse af tro. Det fremgår da også af den stadig mere aktuelle debat om det faldende dåbstal. I debatten indgår udover det teologiske element også disse to elementer: økonomi og organisation. I konstateringen af de vigende dåbstal gemmer sig både en bekymring for kristendommens – og i særdeleshed kristendom i en luthersk udgave – udvikling i vores land, og for folkekirkens økonomi og dermed for folkekirkens overlevelse. (Andersen & Lindhardt, 2010, s. 152)

Når op mod 90 % af dem, der dør, er medlemmer af folkekirken, og blot ca. 60 % af dem, der bliver født, bliver medlem, så skal der ikke megen matematisk sans til at indse, at det får en økonomisk konsekvens på et tidspunkt. Færre medlemmer vil uvægerligt give færre penge i kassen, medmindre naturligvis at den tilbageblivende flok bliver mere velhavende og på den måde kompenserer for tabet af medlemmer. Det er dog nok en lidt for optimistisk forventning.

”Det har altid gået op og ned!” Sådan hører man det tit. Nu er det imidlertid gået ned ad med medlemstallet, ikke bare med medlemsprocenten, i tre årtier. Der findes provstier, der begynder at kunne mærke det på økonomien. Der findes også de provstier, som, når de ser fremad, øjner mærkbare forandringer i de økonomiske vilkår.

Medlemstal betyder noget for økonomien, og den økonomiske dimension er et vigtigt element, når det handler om folkekirkens fremtid.

Tal og fortolkning

Som sagt har jeg blot hentet tal i Danmarks Statistik for befolknings- og medlemsudvikling i stifter og provstier. Jeg ser ikke på, hvorfor tallene er, som de er. Jeg er selvfølgelig fuldt ud klar over, at der kan spille lokale forhold ind, som kan forklare, at tallene ser ud, som de gør. Det kan være særlige mønstre i til- og fraflytning. Det kan være den almindelige tendens til, at vi flytter fra land til by, en tendens, som udløser det, der noget uskønt er kaldt for udkantsproblematikken, og den problematik smitter naturligvis også af på folkekirken. Det kan være flygtningesituation eller antallet af indvandrere og danskere med anden etnisk baggrund, som har sat sit præg på et lokalområde.

Uanset hvilke gode forklaringer, der lokalt kan være på, at tallene ser ud, som de gør, så ændrer det ikke på, at kurverne generelt er nedadgående, og at spændet mellem folket og folkekirken forøges.

I denne rapport fremlægges de rå tal. Læserne er herefter velkommen til drøfte videre, komme med lange og korte (bort)forklaringer, pege på særlige lokale forhold, udfolde særlige perspektiver eller måske ligefrem blive inspireret til handling – og på den måde måske åbenbare et "vi", som har intention om, fantasi og magt til at gøre noget ved de nedadgående kurver.

Jeg har som sagt indhentet data fra www.statistikbanken.dk, som "indeholder officiel statistik, som beskriver det danske samfund." Disse data præsenteres i tekst og tabeller. Hver tabel i rapporten indeholder imidlertid kun et udsnit af data. Derfor er vedlagt et bilag med en række excel-ark. Her kan man finde de fuldstændige data, ligesom det er muligt at finde informationer om det enkelte provsti eller stift. Oversigt ses nedenfor:

Excel 1	Provstier opdelt i stifter: Medlemstal, ikke-medlemstal, samlet befolkning Udvikling i antal medlemmer, antal ikke-medlemmer, antal indbygger. Landstal for månedligt tab af medlemmer
Excel 2	Provstier og stifter: Medlemstal, ikke-medlemstal, samlet befolkning Udvikling i medlemsprocent i stifterne Antal beboere pr. sogn i gennemsnit pr. stift Antal medlemmer pr. sogn i gennemsnit pr. stift Antal medlemmer pr. præst i gennemsnit pr. stift
Excel 3	Udvikling i medlemsprocent, medlemstal og befolkningstal pr. provsti og pr. stift
Excel 4	Stiftsvis opgørelse – i prioriteret rækkefølge – af medlemstal, udvikling i medlemstal og –procent. Stiftsvis opgørelse af befolkningstal, udvikling i befolkningstal og –procent.
Excel 5	Provstier prioriteret efter antal indbyggere
Excel 6	Udvikling i medlems- og befolkningstal pr. provsti
Excel 7	Provstier prioriteret efter antal indbyggere, udvikling i medlemsprocent, medlems- og befolkningstal
Excel 8	Provstierne prioriteret efter numerisk udvikling i medlemstal
Excel 9	Provstierne prioriteret efter numerisk udvikling i befolkningstal
Excel 10	Provstier prioriteret efter negativ procentvis udvikling i medlemstal
Excel 11	Provstier prioriteret efter negativ procentvis udvikling i medlemsprocenten

Udviklingen i stifterne

To stifter med medlemstilvækst

Landets 10 stifter er vidt forskellige på en række parametre. I Tabel 2, hvor stifterne er prioriteret efter samlet befolkningstal i 2017, ses befolknings- og medlemstal for 2017, antal provstier og sogne⁶ i hvert stift samt gennemsnitligt antal beboere og medlemmer pr. sogn. Endelig er der kolonner, som viser antal kirker, præster i stifterne og antal medlemmer pr. præst.⁷

Stift	2017									
	Befolkningstal	Medlemstal	Medlemsprocent	Antal provstier	Antal sogne	Gnm. antal beboere pr sogn	Gnm. antal medlemmer pr. sogn	Antal kirker	Antal præster	Antal medlemmer pr. præst
Helsingør	1.002.815	692.405	69,0 %	13	147	6.822	4.710	165	300	2308
Århus	837.824	657.439	78,5 %	14	336	2.494	1.957	367	330	1992
København	804.589	467.623	58,1 %	9	95	8.469	4.922	113	210	2227
Roskilde	729.011	578.580	79,4 %	12	319	2.285	1.814	339	280	2066
Aalborg	526.255	440.835	83,8 %	14	305	1.725	1.445	328	216	2041
Fyn	494.049	396.637	80,3 %	11	234	2.111	1.695	251	193	2055
Haderslev	474.885	385.362	81,1 %	7	173	2.745	2.228	216	208	1853
Viborg	417.630	355.691	85,2 %	11	276	1.513	1.289	288	195	1824
Ribe	358.169	302.477	84,5 %	8	203	1.764	1.490	226	154	1964
Lolland-F.	103.542	84.469	81,6 %	4	104	996	812	109	58	1456
Sum	5.748.769	4.361.518	75,9	103	2.192	2.623	1.990	2.402	2.144	2.034

Tabel 2

Som vi så i indledningen, er befolkningstallet på landsplan steget de sidste 10 år, mens medlemstallet er faldet. I 2007 var der 4.499.343 medlemmer i folkekirken. Det svarede til en medlemsprocent på 82,6. I 2017 var medlemstallet faldet med 137.825 personer til 4.361.518, svarende til en medlemsprocent på 75,9. Folkekirken har altså i gennemsnit i den 10-årige periode mistet 1.149 medlemmer om måneden.

⁶ Når man regner antallet af sogne sammen efter de informationer, der gives på stifternes hjemmesider, får man et andet antal, 2.192, end det, der 25.02.2017 opgives på kirkeministeriets hjemmeside, 2.169.

⁷ Informationerne om antal sogne, kirker og præster er hentet fra stifternes hjemmesider, 21. feb. 2017. Antal kirker i hhv. Århus og Lolland-Falster er dog hentet fra www.danske-kirker.dk. Antal præster i Lolland-F. stift er oplyst af Lolland-F. stift.

I Tabel 3 ses udviklingen i medlemsprocent i de ti stifter, som er anført med det folkerigeste stift, Helsingør, som det første.

Stift	2007	2017
Helsingør	76,6 %	69,0 %
Århus	84,6 %	78,5 %
København	67,1 %	58,1 %
Roskilde	84,8 %	79,4 %
Aalborg	89,1 %	83,8 %
Fyn	85,8 %	80,3 %
Haderslev	87,3 %	81,1 %
Viborg	90,5 %	85,2 %
Ribe	90,2 %	84,5 %
Lolland-Falster	86,1 %	81,6 %
Samlet	82,6 %	75,9 %

Tabel 3

Alle landets 10 stifter på nær de to mindste, Ribe og Lolland-F, har haft befolkningstilvækst. Se Tabel 4, hvor stifterne ligesom i Tabel 2 og 3 er prioriteret efter befolkningstal i 2017. København og Århus stifter er imidlertid de to eneste stifter, som har nydt godt af denne tilvækst og som derfor også har haft vækst i medlemstallet. Væksten i medlemstallet i de to stifter er dog relativ beskedne i forhold til befolkningsudviklingen.

Stift	Perioden 2007-2017		2017	
	Befolkningsudvikling	Medlemsudvikling	Samlet befolkning	Samlet medlemstal
Helsingør	58.507	-31.386	1.002.815	692.405
Århus	69.035	7.305	837.824	657.439
København	113.181	3.938	804.589	467.623
Roskilde	25.084	-18.362	729.011	578.580
Aalborg	10.420	-18.991	526.255	440.835
Fyn	13.567	-15.811	494.049	396.637
Haderslev	14.005	-17.143	474.885	385.362
Viborg	9.319	-13.765	417.630	355.691
Ribe	-934	-21.550	358.169	302.477
Lolland-F.	-8.629	-12.060	103.542	84.469
Sum	303.555	-137.825	5.748.769	4.361.518

Tabel 4

Københavns stift har kun i ringe grad profiteret af den store befolkningstilvækst. Mens indbyggertallet er steget med 113.181, er medlemstallet vokset med 3.938. 3,5 % af befolkningstilvæksten har altså folkekirkeligt medlemskab. Århus har klaret sig en smule

bedre. Her fylder antallet af nye medlemmer af folkekirken 10,6 % af den samlede befolkningstilvækst.

I de to mindste stifter, Ribe og Lolland-Falster, kan medlemstilbagegangen til dels ses i lyset af den negative befolkningsudvikling, altså udkantsproblematikken, som de to stifter må slås med. Men der må åbenbart også være andre ting, der spiller ind. I Ribe er faldet i medlemstallet nemlig 22 gange større end faldet i befolkningstallet, mens gabet mellem befolknings- og medlemsudvikling i Lolland-Falster stift er betragteligt mindre. Her er medlemsnedgangen blot ca. 1,3 gange større end nedgangen i befolkningstallet.

I den anden ende ligger Helsingør stift, som har mistet 31.386 medlemmer. Her er der ingen befolkningsnedgang at spore. Tværtimod. Medlemsnedgangen er sket samtidig med, at der er kommet 58.507 flere indbyggere. Samme mønster genfindes i resten af stifterne: Vækst i befolkningstallet, fald i medlemstallet.

Hvis vi omsætter udviklingen i procent, får vi følgende Tabel 5, hvor de stifter, der har haft størst procentvis befolkningstilvækst, står først:

	Perioden 2007-2017	
	Befolkningsudvikling	Medlemsudvikling
København	16,4 %	0,8 %
Århus	9,0 %	1,1 %
Helsingør	6,2 %	-4,3 %
Roskilde	3,6 %	-3,1 %
Haderslev	3,0 %	-4,3 %
Fyn	2,8 %	-3,8 %
Viborg	2,3 %	-3,7 %
Aalborg	2,0 %	-4,1 %
Ribe	-0,3 %	-6,7 %
Lolland-Falster	-7,7 %	-12,5 %
Hele landet	5,6 %	-3,1 %

Tabel 5

Udviklingen i provstierne

Provstiernes størrelse - befolkning

Inden vi går mere detaljeret ned i, hvordan tallene ser ud på provstiplan, skal vi se på, hvor store provstierne i grunden er. Det er egentlig et lidt kringlet spørgsmål at svare på: Hvor stort er et provsti? Det kommer jo an på, hvilket parameter man anlægger. Skal man måle et provstis størrelse på antallet af kirker? Antallet af medlemmer? Af præster? Menighedsråd? Eller på den samlede ligning? Jeg vil som udgangspunkt blot kigge på befolkningstallet.

Som det ses af Tabel 6, er der 5 provstier, der i 2017 har mere end 100.000 indbyggere. I 2007 var der blot et enkelt provsti, som havde mere end 100.000 indbyggere. I 2017 var der 6

provstier med færre end 20.000 indbyggere. I 2007 var der 2. Der er altså blevet flere af både de helt store og af de helt små.

	Befolkningstal	Antal provstier 2007	Antal provstier 2017
De store	100.000 ->	1	5
	90.000 ->	5	9
	80.000 ->	10	9
	70.000 ->	12	11
De mellemstore	60.000 ->	11	6
	50.000 ->	13	16
	40.000 ->	17	11
De små	30.000 ->	11	13
	20.000 ->	21	17
	10.000 ->	2	6
		103	103

Tabel 6

Der er flest provstier, nemlig 16, med 50-60.000 indbyggere.

I 2017 er gennemsnitsstørrelsen på et provsti 55.813 indbyggere og 42.345 medlemmer. I 2007 var der 52.866 indbyggere, mens der var 43.683 medlemmer i gennemsnit.

De 34 provstier med over 70.000 indbyggere i 2017 vil herefter – jv. bukkebrusemodellen – blive kaldt "de store", de 33 med 40-69.999 "de mellemste", mens de sidste 36, der har fra 10-39.999 indbyggere er "de små".

Udviklingen i provstierne i de enkelte stifter

Hvordan er det så gået i provstierne i de enkelte stifter, hvad angår udviklingen af befolkningstal og medlemstal i perioden 2007-2017?

Her ser vi først på det numeriske antal medlemmer.

- Helsingør stift er det folkerigeste af landets ti stifter. Alle Helsingørs 13 provstier har haft nedgang i medlemstallet.
- I Århus stift er der 14 provstier. Af dem har de 7 haft medlemstilvækst med domprovstiet i spidsen med 7.380 nye medlemmer, svarende til en vækst på 11,6 % i forhold til 2007.
- Af de 9 provstier i Københavns stift har de 5 haft fremgang i medlemstallet, mens 4 har haft nedgang: Bornholm, Bispebjerg-Brønshøj, Frederiksberg og Amagerland. Det skal med, at Bornholm er det eneste provsti i Københavns stift, som har haft nedgang i befolkningstallet.
- Roskilde stift har 12 provstier. Af dem er der et enkelt, Roskilde domprovsti, som har haft medlemsstigning, nemlig beskedne 118, svarende til 0,2 %.

- I Aalborg stift med 14 provstier er der to provstier, som har haft medlemsvækst. Det drejer sig om Budolfi med 2.843, svarende til 4,8 %, og Aalborg Vestre med 592, svarende til 2,7 %.
- Blandt de 11 provstier i Fyns stift er der blot et enkelt, der har haft vækst i medlemstallet. Det er domprovstiet med 189, svarende til en stigning på 0,3 %.
- I Haderslev stift, som har 7 provstier, har blot Vejle oplevet medlemsfremgang, 802 svarende til 1,1 %.
- I Viborg stift er der 11 provstier. To provstier har haft medlemstilgang, nemlig domprovstiet med 2.246 medlemmer, en stigning på 4,7 %, og Herning Nordre med 1.112 medlemmer, 3,7 %.
- I Ribe stift har alle 8 provstier haft medlemstilbagegang.
- Det samme gælder i landets mindste stift, Lolland-Falster, som har haft medlemstilbagegang i sine 4 provstier.

Udvikling i befolknings- og medlemstal

I Figur 2 til højre er antallet af provstier opgjort i forhold til udvikling i henholdsvis befolknings- og medlemstal.

I 19 provstier er der befolknings-tilvækst og en samtidig stigning i antallet af folkekirkemedlemmer. Andre steder falder medlemstallet til trods for befolknings-tilvækst. Sådan forholder det sig i 51 provstier. Endelig er der de provstier, hvor der både er nedgang i befolkningstallet og i medlemstallet, nemlig i 33 provstier.

Den sidste mulighed, fald i befolkningstal og stigning i medlemstal, findes ingen steder.

Der er altså 84 af landets provstier, som oplever fald i medlemstallet.

Alle provstier, også de 19 der oplever medlemstilgang, har dog nedgang i medlemsprocent. Lad os derfor se nærmere på den, *medlemsprocenten*.

Figur 2

Udvikling i befolknings- og medlemsprocenten

Når alle provstier har nedgang i medlemsprocenten, bliver det interessant at undersøge, hvilke provstier, der har det mindste hhv. største fald i antallet af medlemmer målt i procent.

Tabel 7 viser de 15 provstier, der procentvis har mistet flest medlemmer i den 10-årige periode. 14 af de 15 provstier hører til blandt de små (10-39.999 indbyggere). Et enkelt af de store provstier har sneget sig ind imellem.

	Medlemsudvikling i % 2007-2017	Indbyggertal i 2017	Udviklingen i indbyggertal i % 2007-2017
Lolland Vestre	-17,2 %	23.512	-13,5 %
Maribo Dom	-17,1 %	18.773	-12,5 %
Langeland-Ærø	-14,5 %	18.755	-9,5 %
Lemvig	-14,2 %	20.291	-8,7 %
Bornholms	-13,6 %	39.773	-7,8 %
Hjørring Nordre	-12,7 %	25.072	-7,2 %
Skjern	-12,6 %	34.272	-5,6 %
Salling	-12,4 %	18.537	-8,8 %
Sydthy	-11,6 %	13.651	-8,3 %
Struer	-11,2 %	21.347	-5,4 %
Lolland Østre	-11,2 %	18.519	-7,6 %
Fåborg	-11,0 %	23.018	-5,4 %
Morsø	-10,8 %	20.665	-6,9 %
Høje Taastrup	-10,7 %	72.965	8,3 %
Tønder	-10,5 %	37.921	-5,6 %

Tabel 7

Det er altså blandt de små provstier, vi finder dem med størst procentvis fald i medlemstallet.

Blot et enkelt af de 15 provstier hører som sagt til blandt de store, nemlig Høje Taastrup. Høje Taastrup skiller sig også ud på anden måde, nemlig ved at være det eneste af disse 15 provstier, der har oplevet vækst i indbyggertal. Siden 2007 er Høje Taastrup provsti vokset med 8,3 %, svarende til 5.605, til 72.965 indbyggere, men må altså samtidig indkassere et fald i medlemstal på 10,7 %, hvilket svarer til 4.978 færre medlemmer.

Hvilke 15 provstier har så fået flest medlemmer målt i % i den 10-årige periode? I toppen ser det sådan ud, Tabel 8:

	Medlemsudvikling i % 2007-2017	Indbyggertal i 2017	Udviklingen i indbyggertal i % 2007-2017
Århus Dom	11,6 %	95.432	20,8 %
Vor Frue-Vesterbro	10,2 %	90.306	26,1 %
Amagerbro	9,3 %	138.752	26,7 %
Aalborg Budolfi	4,8 %	80.763	15,3 %
Viborg Dom	4,7 %	59.712	11,3 %
Århus Nordre	4,2 %	72.655	11,8 %
Århus Søndre	3,9 %	89.090	13,4 %

Herning Nordre	3,7 %	35.961	9,7 %
Horsens	3,2 %	89.241	13,1 %
Skanderborg	2,7 %	60.141	8,6 %
Aalborg Vestre	2,7 %	25.588	7,0 %
Valby-Vanløse	1,8 %	94.098	17,8 %
Holmens og Østerbro	1,8 %	107.173	16,3 %
Vejle	1,1 %	95.552	10,4 %
Randers Søndre	0,9 %	53.590	7,1 %

Tabel 8

10 af top-15 provstierne hører til blandt de store provstier. 2 af dem har i 2017 mere end 100.000 indbyggere. 3 af provstierne hører til de mellemstore. Det er Skanderborg, Viborg domprovsti og Randers Søndre. De sidste 2 provstier er små, nemlig Herning Nordre og Aalborg Vestre.

Det er således typisk de store provstier, der har størst procentvis vækst i medlemstallet, mens det typisk er de små, der har størst procentvis nedgang i medlemstallet. Men mens de 15 i bunden, på nær Høje Taastrup, har faldt i både indbyggertal og medlemstal, så gælder det for alle 15 i toppen, at de har stigning i både indbyggertal og medlemstal.

Århus domprovsti er det provsti, hvor væksten i medlemstallet er fulgt bedst med væksten i indbyggertallet. I Århus domprovsti har der været en samlet vækst i indbyggertallet på 16.459. Af disse er de 7.380 medlemmer af folkekirken, hvilket svarer til 44,8 %. Det skal dog sammenlignes med den samlede medlemsprocent i provstiet, som i 2007 var 80,5, mens den i 2017 var faldet til 74,4. At medlemsprocenten er faldet skyldes, at udviklingen i indbyggertallet har været på 20,8 %, mens medlemsfremgangen har været godt halvt så stor, nemlig 11,6 %.

Vi så tidligere, at hele Århus stift i perioden havde haft en medlemstilvækst på 7.305. Med ekstra 7.380 medlemmer står domprovstiet for sin del af den medlemstilvækst.

Fald i medlemsprocent

Ser man på medlemsprocentens udvikling, altså sammenligner medlemsprocenten i 2007 med medlemsprocenten i 2017, så fremgår det, at det typisk er de store provstier med den største befolkningsudvikling, der oplever, at medlemsprocenten falder mest.

Neden for i Tabel 9 ses de 15 provstier, som har oplevet størst negativ ændring i medlemsprocenten. Bispebjerg-Brønshøj har, som det provsti der topper listen, oplevet, at medlemsprocenten over den 10-årige periode er faldet fra 59,8 til 47,6, altså lidt mere end 1/5. Faldet omregnes til -21,9 %. Sidste kolonne viser altså den procentvise ændring i medlemsprocenten og ikke differencen.

	Indbyggertal 2017	Udvikling i befolkningstallet i procent 2007-2017	Udvikling i medlemstal i % 2007-2017	Medlemsprocent i 2007	Medlemsprocent i 2017	Procentvis ændring i medlemsprocent
Bispebjerg-Brønshøj	95.632	17,8 %	-8,0%	60,7 %	47,4 %	-21,9 %
Høje Taastrup	72.965	8,3 %	-10,7%	69,4 %	57,2 %	-17,5 %
Glostrup	101.723	7,8 %	-7,3%	69,6 %	59,8 %	-14,1 %
Amagerbro	138.752	26,7 %	9,3%	66,0 %	56,9 %	-13,7 %
Valby-Vanløse	94.098	17,8 %	1,8%	68,8 %	59,5 %	-13,5 %
Vor Frue-Vesterbro	90.306	26,1 %	10,2%	60,8 %	53,1 %	-12,6 %
Holmens og Østerbro	107.173	16,3 %	1,8%	66,5 %	58,2 %	-12,5 %
Frederiksberg	105.037	14,0 %	-0,1%	69,9 %	61,2 %	-12,4 %
Gladsaxe-Herlev	97.181	9,6 %	-3,8%	73,3 %	64,3 %	-12,3 %
Rødovre-Hvidovre	91.456	6,8 %	-6,1%	75,1 %	66,0 %	-12,1 %
Gentofte	75.805	10,5 %	-1,9%	76,4 %	67,8 %	-11,2 %
Århus Vestre	82.514	6,0 %	-5,3%	66,3 %	59,2 %	-10,7 %
Nørrebro	76.520	11,2 %	0,1%	54,7 %	49,2 %	-10,0 %
Kongens Lyngby	55.240	7,0 %	-3,2%	77,2 %	69,8 %	-9,6 %
Aalborg Budolfi	80.763	15,3 %	4,8%	83,9 %	76,3 %	-9,1 %

Tabel 9

Blot et enkelt af disse provstier har under 70.000 indbyggere, Kongens Lyngby. Det er ikke overraskende de store provstier, der oplever størst fald i medlemsprocent – også selvom medlemstallet stiger i 6 af de 15 provstier.

Tabel 10 neden for viser, at det mindste fald i medlemsprocenten finder sted i de små provstier. De 13 af de 15 provstier med mindst fald i medlemsprocent hører til de små, og 9 af dem hører til de helt små, idet de alle har under 30.000 indbyggere i 2017. I Sydthy er medlemsprocenten faldet mindst, nemlig fra 91,7 % i 2007 til 88,5 % i 2017. Også her omregnes faldet, så sidste kolonne viser den procentvise ændring i medlemsprocenten og ikke differencen. I Sydthys tilfælde er den procentvise ændring i medlemsprocenten -3,5 %.

	Indbyggertal i 2017	Udvikling i befolkningstallet i procent 2007-2017	Udvikling i medlemstal i % 2007-2017	Medlemsprocent i 2007	Medlemsprocent i 2017	Procentvis ændring i medlemsprocent
Sydthy	13651	-8,3%	-11,6%	91,7%	88,5%	-3,5%
Ribe Dom	31589	-1,3%	-4,9%	91,3%	88,0%	-3,6%
Lolland Østre	18519	-7,6%	-11,2%	87,2%	83,8%	-3,9%
Salling	18537	-8,8%	-12,4%	93,1%	89,4%	-4,0%
Aalborg Vestre	25588	7,0%	2,7%	91,7%	88,0%	-4,0%

Morsø	20665	-6,9%	-10,8%	87,5%	83,9%	-4,1%
Lolland Vestre	23512	-13,5%	-17,2%	85,5%	81,8%	-4,3%
Hadsund	18271	-3,9%	-8,1%	92,2%	88,2%	-4,3%
Skive	28303	-0,1%	-4,5%	90,7%	86,7%	-4,4%
Jammerbugt	38581	-0,6%	-5,1%	91,1%	87,0%	-4,6%
Rebild	29391	2,4%	-2,5%	91,0%	86,7%	-4,8%
Kalundborg	48736	-1,3%	-6,1%	87,8%	83,5%	-4,9%
Brønderslev-Dronninglund	36130	1,9%	-3,1%	92,4%	87,8%	-4,9%
Holstebro	51581	3,8%	-1,3%	89,9%	85,4%	-4,9%
Hjørring Søndre	42028	-0,3%	-5,3%	90,2%	85,6%	-5,0%

Tabel 10

Blot 3 af provstierne med mindst fald i medlemsprocent har vækst i indbyggertal: Det er Aalborg Vestre, Rebild og Brønderslev-Dronninglund. Aalborg Vestre er imidlertid det eneste af de 15 provstier, som samtidig har vækst i medlemstallet, men den vækst er dog så minimal, at den ikke kan hindre, at medlemsprocenten alligevel er faldet, nemlig fra 91,7 til 88,0 %.

Befolknings- og medlemstal set i forhold til provstiernes størrelse

Der er intet provsti, som har en stigende eller blot en nogenlunde fastholdt medlemsprocent målt i forhold til indbyggertallet. Alle provstier, også de 19, der har positiv udvikling i medlemstal, har et ret markant fald i medlemsprocent.

I nedenstående Tabel 11 er udviklingen i befolknings- og medlemstal sat i relation til provstiernes størrelse.

Befolkningstal 2017	Antal provstier	Udvikling i befolkningstal 2007-2017		Udvikling i medlemstal 2007-2017	
		Tilvækst	Nedgang	Tilvækst	Nedgang
100.000 ->	5	5	0	3	2
90.000 ->	9	9	0	4	5
80.000 ->	9	9	0	4	5
70.000 ->	11	10	1	2	9
60.000 ->	6	5	1	1	5
50.000 ->	16	12	4	2	14
40.000 ->	11	6	5	1	10
30.000 ->	13	5	8	1	12
20.000 ->	17	9	8	1	16
10.000 ->	6	0	6	0	6
Antal provstier	103	70	33	19	84

Tabel 11

De 6 mindste provstier (10.000 ->) har haft nedgang i både befolkningstal og medlemstal. Samtlige 5 af de største provstier (100.000 ->) har oplevet befolkningstilvækst, og 3 af dem tillige medlemstilvækst. Det drejer sig om Amagerbro, Holmens-Østerbro samt Odense Sankt Knuds, mens Frederiksberg og Glostrup har haft medlemstilbagegang.

38 af 40 provstier med mere end 60.000 indbyggere har haft befolkningstilvækst. Kun Sønderborg og Frederikshavn provstier skiller sig ud. Af de 38 har de 14 også haft vækst i medlemstal. 26 af de 40 provstier, der er større end 60.000 indbyggere, har altså haft nedgang i medlemstal.

I alt er der 70 provstier – altså mere end 2/3 af samtlige provstier – som har oplevet vækst i befolkningstallet. Af dem er der, som angivet tidligere, 19, som samtidig har konstateret vækst i medlemstallet.

Det er dog kendetegnende, at befolkningstilvæksten i disse 19 provstier ikke følges af en stigning i medlemstallet, som tilnærmelsesvist svarer til medlemsprocenten. Men som sagt vil man i disse provstier typisk opleve, at økonomien bliver forbedret. Det kan nogle steder endda være muligt at overveje at sænke kirkeskatten og alligevel få flere penge i kirkernes kasser.

Den mulighed hører til sjældenhederne i de 84 provstier, som har oplevet nedgang i medlemstallet. Inden vi kigger på det, skal vi først se lidt nærmere på, hvilke provstier, der har oplevet befolkningstilvækst.

Befolkningstilvækst

Som sagt har der været befolkningstilvækst i 70 provstier. Af dem er der 15, som i perioden har haft en befolkningstilvækst på 10 % og derover. I Tabel 12 ses, hvilke 15 provstier det drejer sig om. De provstier med procentvis størst befolkningstilvækst står først.

Samtidig vises, hvordan medlemsudviklingen har været i %, og hvordan indbyggertallet er i 2017.

	Befolkningstilvækst i %	Medlemsudvikling i %	Indb. 2017
Amagerbro	26,7 %	9,3 %	138.752
Vor Frue-Vesterbro	26,1 %	10,2 %	90.306
Århus Dom	20,8 %	11,6 %	95.432
Bispebjerg-Brønshøj	17,8 %	-8,0 %	95.632
Valby-Vanløse	17,8 %	1,8 %	94.098
Holmens og Østerbro	16,3 %	1,8 %	107.173
Aalborg Budolfi	15,3 %	4,8 %	80.763
Frederiksberg	14,0 %	-0,1 %	105.037
Århus Søndre	13,4 %	3,9 %	89.090
Horsens	13,1 %	3,2 %	89.241
Århus Nordre	11,8 %	4,2 %	72.655

Viborg Dom	11,3 %	4,7 %	59.712
Nørrebro	11,2 %	0,1 %	76.520
Gentofte	10,5 %	-1,9 %	75.805
Vejle	10,4 %	1,1 %	95.552

Tabel 12

Tre af de 15 provstier har til trods for en markant befolkningsudvikling haft en negativ medlemsudvikling. Det drejer sig om Gentofte og Frederiksberg provstier med en nedgang i medlemstallet på hhv. 1,9 % og 0,1 %. Mere alvorligt ser det ud i Bispebjerg-Brønshøj, hvor medlemsnedgangen har været på 8,0 % trods en befolkningstilvækst på hele 17,8 %.

Tabel 13 viser de 15 provstier der har haft det procentvis største fald i befolkningstallet.

	Befolkningstilvækst i %	Medlemsudvikling i %	Samlet befolkning 2017
Lolland Vestre	-13,5 %	-17,2 %	23.512
Maribo Dom	-12,5 %	-17,1 %	18.773
Langeland-Ærø	-9,5 %	-14,5 %	18.755
Salling	-8,8 %	-12,4 %	18.537
Lemvig	-8,7 %	-14,2 %	20.291
Sydthy	-8,3 %	-11,6 %	13.651
Bornholms	-7,8 %	-13,6 %	39.773
Lolland Østre	-7,6 %	-11,2 %	18.519
Hjørring Nordre	-7,2 %	-12,7 %	25.072
Morsø	-6,9 %	-10,8 %	20.665
Tønder	-5,6 %	-10,5 %	37.921
Skjern	-5,6 %	-12,6 %	34.272
Struer	-5,4 %	-11,2 %	21.347
Fåborg	-5,4 %	-11,0 %	23.018
Frederikshavn	-4,0 %	-9,1 %	60.354

Tabel 13

På nær Frederikshavn er der tale om små provstier med under 40.000 indbyggere.

Konklusion

Her til sidst vil jeg blot samle op på kernetallene.

Fra 2007 til 2017 har der været en samlet befolkningstilvækst i Danmark på 5,6 %, mens folkekirken har oplevet en medlemsnedgang på 3,1 %. Tabet af medlemmer er 137.825. Da befolkningstallet i samme periode er steget med 303.555 er medlemsprocenten faldet fra 82,6 til 75,9 %.

Folkekirken har i gennemsnit i den 10-årige periode mistet 1.149 medlemmer om måneden. Alle landets 10 stifter på nær de to mindste, Ribe og Lolland-F, har haft befolkningstilvækst. København og Århus stifter er de to eneste stifter, som også har haft vækst i medlemstallet, en vækst, der dog er beskedent i forhold til befolkningsudviklingen.

Afstanden mellem antal indbyggere og antal medlemmer af folkekirken vokser. Folkekirken profiterer ikke af befolkningstilvæksten, idet befolkningstilvæksten ikke modsvares af en tilsvarende eller blot af en mindre vækst i medlemstallet. På landsplan falder medlemstallet, samtidig med at befolkningstallet stiger.

I 19 provstier gælder det, at der både er befolknings- og medlemstilvækst. I de provstier, hvor befolkningstallet stiger, er stigningstakten for befolkningen dog radikalt større end stigningstakten for medlemmer.

Det er blandt de store provstier, vi ser den største befolkningstilvækst i procent, og blandt de små provstier, vi ser størst procentvis fald i befolkningstallet.

Ingen steder følger medlemstallet udviklingen i folketallet – hverken når det går op eller ned. Nogle steder tværtimod. Det er tilfældet i 51 provstier, hvor befolkningstallet stiger, mens medlemstallet falder. I de resterende 33 provstier falder både befolknings- og medlemstallet. Alle steder, hvor befolkningstallet falder, falder medlemsprocenten hurtigere end indbyggertallet opgjort i %.

Det er typisk de mindste provstier, der, når det opgøres i procent, mister flest medlemmer, mens de store provstier får flest medlemmer – igen opgjort i procent. Der er også klar tendens til, at det er store provstier, der på samme tid oplever størst befolkningsudvikling og størst fald i medlemsprocent – også selvom medlemstallet stiger i nogle af dem.

Det er typisk små provstier, der har haft størst procentvis fald i befolkningstallet. De har også mindst tilbagegang i medlemsprocenten. Det skal dog sammenholdes med, at det også er blandt de små provstier, vi finder størst negativ udvikling i befolkningstallet.

Et par spørgsmål

Spørgsmålene, der står tilbage, kunne lyde:

- Hvilke (strategiske) overvejelser kan befolknings- og medlemsudviklingen give anledning til i stiftet, i provstiet, i sognet?
- I hvilket omfang er det relevant at anvende sådanne data i drøftelserne om, hvordan folkekirken skal agere nu og i fremtiden?
- Skal folkekirken gøre en særlig indsats for at holde på eller hverve nye medlemmer?

Litteratur

- Andersen, E., & Lindhardt, M. (2010). *Ledelse af tro*. Gyldendal Business.
- Andersen, M. F., & Tanggaard, L. (2016). *Tæller vi det der tæller. Målstyring og standardisering i arbejdslivet*. Klim.
- Arendt, N. (Januar 2011). Med paragraf fire ind i fremtiden. *Dansk Kirketidende*, s. 6 ff.
- Borum, F. (2013). *Strategier for organisationsændring*. Handelshøjskolens forlag.
- Busch, T., Johnsen, E., Vanebo, J., & Wisbech, H. (2013). *Ledelse og økonomistyring i det offentlige*. Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, T. R. (19. Marts 2017). Provst: Vi har for utydelige tal om dåb i folkekirken. *Kristeligt Dagblad*.
- Drucker, P. (2011). *Management challenges for 21st century*. Routledge.
- Enggaard, N. H., & Lüchau, P. (2016). *Samarbejde mellem menighedsråd i folkekirkens provstier*. Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.
- Eriksen, E. O. (2009). Fra strategisk ledelse til kommunikativ ledelse. I M. Elting, & S. Hammer, *Ledelse og organisation - forandringer og udfordringer* (s. 213-234). Samfundslitteratur.
- Espersen, P. (1993). *Kirkeret. Almindelig del*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Espersen, P. (2000). *Kirkeret i grundtræk*. Nyt nordisk forlag.
- Kim, W. C., & Mauborgne, R. (2005). *Blue Ocean Strategy. De nye vinderstrategier*. Børsens Forlag.
- Kirkeministeriet. (2006). *Betænkning 1477: Opgaver i sogn, provsti og stift*. Kirkeministeriet.
- Kirkeministeriet. (2007). *Betænkning 1491: Folkekirkens lokale økonomi*. Kirkeministeriet.
- Klausen, K. K. (2006). *Strategisk ledelse. De mange arenaer*. Syddansk Universitetsforlag.
- Klausen, K. K. (2014). *Strategisk ledelse i det offentlige*. Gyldendal Public.
- Larsen, M. V., & Rasmussen, J. G. (2011). Strategisk ledelse: læring på arbejde. I N. Stegeager, & E. Laursen, *Organisationer i bevægelse* (s. 183-198). Samfundslitteratur.
- Melander, P. (2014). *Lederskabelse i spændingsfeltet mellem staten, professionerne og borgerne*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Mortensen, V. (2. Februar 2017). Kan folkekirken rumme kristne fra andre kulturer? *Kristeligt Dagblad*.
- Stegeager, N., & Laursen, E. (2011). *Organisationer i bevægelse. Læring - udvikling - intervention*. Samfundslitteratur.